

Norges vassdrags- og energidirektorat
Postboks 5091 Majorstua
0301 OSLO

Bergen 5.september 2012

UTTALELSE TIL KONSESJONSØKNAD TYSSESPANGET KRAFTVERK I ODDA KOMMUNE I HORDALAND

Innledning

Naturvernforbundet Hordaland (NVH) har bedt Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) om utsatt høringsfrist angående Tyssespranget kraftverk og leverer følgende høring, som er basert mye på tekst og opplysninger fra søknadspapirene.

Søknad og teknisk plan

Tyssefaldene AS ønsker å maksimere energiuttaket fra Tyssovassdragets nedbørfelt og utnytte vannføring mellom Holmavatnet og Stednesvatnet til kraftproduksjon. Ved utløpet av Holmavatnet bygges en 1-2 m høy betongdam og HRV settes til kote 1271,5 som er antatt kote ved høyeste vannstand i dag. LRV er satt en meter lavere. Inntaket planlegges i en betongkonstruksjon med lukehus på toppen. Fra kraftstasjonsområdet mot Holmavatnet sprenges en ca 700 m lang tunnel. Fra tunnelen føres vannet i nedsprenget rør i grøft på ca 40 m ned til kraftstasjonen. Kraftstasjonen vil bli plassert i dagen ved Stednesvatnet på ca. kote 1215. En kort avløpskanal fører vatnet ut i Stednesvatnet. I kraftstasjonen installeres det en vertikal Francisturbin på nærmere 5 MW og slukeevne 10 m³/s. Brutto fallhøyde blir ca 60 m. Det er planlagt slipping av ca 8 % av middeltilsiget til Holmavatnet. Når flomoverløpet tas med vil det utgjøre ca 12 av naturlig vannføring (0,67 m³/s).

Drivingen av tunnelen mellom Holmavatnet og Stednesvatnet vil gi et masseoverskudd i størrelsesorden 25 – 30.000 m³. Mesteparten vil bli lagt som et massedeponi i et dalsøkk sør for kraftstasjonen. Det er planlagt en 900 m luftlinje fra kraftstasjonen til eksisterende 22 kV linje. Prosjektet er kostnadsberegnet til 60 mill.kr og energigevinsten er beregnet til ca 16,5 GWh/år. Utbyggingsprisen blir dermed 3,6 kr/kWh.

Beskrivelse av tiltaksområde

Holmavatnet har en middels tett bestand av ørret med god kondisjon og kvalitet og hvor fisken er stor med gjennomsnittvekt på nær halvkiloen og flere individer over en kilo. Vannet er et av de mest populære vannene for fritidsfiske i området.

Elva mellom Holmavatnet og Stednesvatnet

Prøvefisket til LFI viste at det fantes ørret i alle kulpene, enkelte individer med god kondisjon og størrelse. Det ble også funnet egnet gytesubstrat i varierende grad i hele vassdraget. Det ble funnet størrelsesvariasjonen hos ørreten (flere årsklasser), noe som antyder naturlig rekruttering. Elva er en god fiskeelv.

Stednesvatnet

Fisken i Stednesvatnet har en middels tett bestand med god kvalitet, kondisjon og kjøttfarge. Egnet grus ved innløpsosen indikerer forhold for gyting i vannet og naturlig reproduksjon. Stednesvatnet benyttes til fritidsfiske.

Tyssespranget

Godt eksempel på spektakulær vassdragsnatur. Hastige stryk, brusende fosser, og virvlende vann over bart fjell og ned gjennom dype gjel skaper et mektig inntrykk. De mange jettegrytene ved Tyssespranget er tydelige spor etter virvlende vannmasser og skaper en spesiell naturopplevelse. I elvestrekningen mellom Holmavatnet og Stednesvatnet går elva i dype, trange gjel, og landskapet rundt elva bærer tydelig preg av de store vannmassene som i tidligere tider har formet landskapet og gravd seg dypt ned i berggrunnen. Landskapet omkring er goldt og karrig, preget av stein og bart fjell med svært sparsom vegetasjon. Det er nok særlig det alpine fjellandskapet og den flotte vassdragsnaturen som gjør landskapet så spesielt. Tyssespranget er et vakkert vassdragslandskap med stor opplevelsesverdi der naturlandskapet er dominerende.

Fotturer og attraksjoner

Det går sti fra Skjeggedal til Tyssevassbu. Ved Trombeskar deler stien seg i to retninger mot Tyssevassbu. Følger man stien nordover herfra, kommer man på oversiden av Storenuten og etter hvert til Tyssevassbu. Den søndre stien går så å si langs kanten av den stupbratte dalsiden ned mot Ringedalsvatnet, og utsikten er spektakulær. Underveis passerer man Store

Floren og Tyssestrengene (Tysso) frem til neste stiskille mot Tyssevassbu, sør for Tyssehølen. Herfra svinger stien skrått sydover i retning Reinaskorsbu. Etter bare noe hundre meter ligger Reinaskorsbu flott til ut mot kanten til Ringedalsvatnet. I umiddelbar nærhet finnes Trolltunga, og litt lenger bort Preikestolen. Stien er godt merket og tilrettelagt uten at dette forringer naturopplevelsen.

Fotturen Skjeggedal – Reinaskorsbu utgjør en del av flere andre fotturer i området, og benyttes i hyppig og av svært mange. Den byr på stor grad av naturopplevelse og stillhet. Stien er den vanligste atkomsten til Trolltunga og Preikestolen. Fotturen mellom Skjeggedal og Reinaskorsbu vurderes å ha stor verdi for friluftsliv.

Fottur Reinaskorsbu - Tyssevassbu

Stien snor stien seg nordøstover i kupert fjellterreng omtrent 6-7 km mellom Reinaskorsbu og Tyssevassbu i samme retning som kraftledningen til Tyssehølen. Underveis går stien enkelte steder langs elva som renner fra Holmavatnet til Stednesvatnet og byr turgåeren på vakker vassdragsnatur. I landskapet finnes tydelige kvartærgeologiske formasjoner og utallige jettegryter. Her finnes også Tyssespranget som benyttes som vadested.

Det finnes også en alternativ sti nærmere vassdraget som ikke er avmerket på turkartet. Stien går i vakkert lende, og stedvis langs storslått vassdragsnatur. Det har vært en økning i antall turgåere her den siste tiden, noe som har en sammenheng med den økte tilstrømmingen av fotturister i området generelt. Stien byr på høy grad av stillhet og naturopplevelse og vurderes å ha middels-stor verdi for friluftsliv.

Trolltunga og Preikestolen

Trolltunga er viden kjent og et velbrukt fotomotiv. Fra Trolltunga har en utsikt over Ringedalsvatnet og det omkringliggende fjellplatået. Trolltunga er en populær destinasjon blant norske og utenlandske turister. Fotturister kan bruke stien fra Skjeggedal eller Mosdalen inn til Trolltunga. «Opplev Odda» laget i 2010 en spektakulær klatrerute fra Ringedalsvatnet opp til Trolltunga. Denne ruten har fått stor oppmerksomhet og er blitt viden kjent gjennom tv programmer både i Norge og ute i Europa. Trolltunga er avbildet og omtalt på mange publikasjoner med store opplag. For et par år siden var Trolltunga bare besøkt av noen få og mest lokalkjente. I dag er det tusener fra hele verden som drar dit inn og interessen har «eksplodert».

Et enkelt søk i søkemotoren Google gir omlag 192.000 treff på Trolltunga, norske og utenlandske. Dette gir en antydning av attraksjonens verdi. Hardanger Folkeblad skriver: «Trolltunga er blitt et flaggskip for Hardanger. Dette spektakulære naturfenomenet og utkikkspunktet i Tyssedalsfjella er stadig på kartet. For eksempel med filmsnutter på YouTube eller foto på bildedelingssider som Imgur. Sist uke (uke 35 2012) var det 500 000 klikk på bildet på 14 timer, langt over 600 per minutt». Øst for Trolltunga ligger Prekestolen, som også er et attraktivt utfartssted. Som på Trolltunga er det her loddrett fall ned mot Ringedalsvatnet.

Preikestolen og spesielt Trolltunga er naturattraksjoner av nasjonal betydning som vokser i betydning år for år og som trekker et økende antall personer inn til tiltaksområdet.

Reinsjakt

Villreinstammen på Hardangervidda er Europas største villreinstamme. Reinens bruk av tiltaksområdet er historisk kjent og nedfeller seg også i stedsnavn som Reinaskori, Reinanuten, Reinadalen, Reinakollen, Reinakolltjørn, Reinanuttjørn, Veidedalen. Hvert år forgår det reinsjakt her av lokale jegrer. De planlagte tiltaksområdene ligger innenfor grensene for det nasjonale villreinområdet. Det er et nasjonalt mål at villreinens leveområder skal sikres.

Kommunale planer

Gjennom kommunedelplanen for idrett og friluftsliv har Odda kommune et uttalt mål om å satse på friluftsliv og folkehelse i bred forstand. Rydding/merking av turstier, etablering av hyttenett for barnefamilier, turstier med universell utforming og fiskekultivering er satsningsområder. I arealdelen til kommuneplanen i Odda er det meste av plan- og influensområdet til Tyssespranget kraftverk markert som et LNF - område med prioritet friluftsliv. En rad med hytter er etablert slik at barnefamilier og andre nå kan gå Ringedalen rundt og overnatte underveis.

Fylkeskommunale planer

Under kartleggingen og verdsetting av friluftslivsområder i Hordaland fylke, ble området rundt Ringedalen registrert som et viktig og verdifullt friluftslivsområde.

Fylkespolitiske retningslinjer for små vasskraftverk Utbygging av området reduserer opplevingsverdien og utbyggingsplanen er delvis i strid med fylkespolitiske retningslinje R4, andre ledd, R7 og R9.

Konklusjon

NVH mener at konsesjonssøknaden for Tyssespranget kraftverk ikke kan innvilges da skader og ulemper for allmenne interesser overstiger fordelene ved tiltaket. Tiltaksområdet har store landskapsverdier og bruksverdier for allmennheten ved friluftsliv – fotturer, fiske og jakt.

- Tyssespranget representerer en spektakulær vassdragsnatur med stor opplevelsesverdi.
- Tiltaksområdet ligger innenfor de nasjonale villreingrensene.
- Området har en viktig og økende betydning for reiselivsbasert virksomhet.

Vennlig hilsen

Hordaland Naturvernforbund

Oddvar Skre

Kopi:

Odda kommune

Miljøverndepartementet

Olje- og energidepartementet

Fylkesmannen i Hordaland

Hordaland fylkeskommune

Direktoratet for naturforvaltning

Norges Naturvernforbund